

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Kako naj se duhoven peča s politiko?

(Dalje.)

2) Duhoven pa mora imeti tudi potrebno razumnost. On mora poznati svoj namen in sredstva peljajoča k njemu; on mora poznati nasprotujoče moči in zapreke, toraj sovražnike, njihov namen, sredstva, orožja. V tako važnem in odločivnem boji bojevati se brez prave razumnosti in previdnosti, bila bi neodpustljiva pregreha. Zato mora duhoven poznati sedanji čas in njegove zahteve, poznati razmere med cerkvijo in državo, liberalizem z njegovimi posledicami, naravno pravo in temeljne nauke politične, če ne, ne more prav soditi niti ne uspešno postopati.

Nastane vprašanje, ali zadostuje že splošna omika in bogoslovska vednost duhovnova, da se uspešno vdeležuje politične borbe? Seveda tu govorimo le o zahtevah t. kajočih se navadne duhovščine, posebno dušnih pastirjev, ne o onih, ki so delavni pogiativno na političnem polju, kakor duhovnov vrednikov in poslancev itd. Nekteri trdijo na tako vprašanje brezpogojno, da zadostuje bogoslovska vednost in zdrava pamet sama na sebi, drugi nasproti pa, da ne zadostuje nikakor ne, tudi sedaj ne, da povsod skoro zmagajo sovražniki, kjer se mešajo duhovni v politiko. Mi ne pritrdimo nobenim brezpogojno. Prvim nikakor ne; kajti gotovo samo bogoslovsko znanje človeka še ne izobrazuje dovolj, če je tudi v zvezi z zdravo pametjo še toliko, da bi se mogel kretati v tako raz-

medenih državopravnih vprašanjih; v posamnih slučajih morda, a v navadnem življenji nikakor ne. In tako imeli bi prav njihovi nasprotniki, ko ne bi trdili, da si ne pridobi duhoven tudi pri sedanjih razmerah dovolj izobraženosti, da se more vdeleževati delovanja državljanskega. Da se duhoven sedaj podučí o državnih razmerah, k temu pripomorejo politični časniki in mnogobrojne knjige pojasnujoče taka vprašanja; one vežejo tako tesno bogoslovstvo z življenjem, obračajo nauke cerkvene dogmatike, npravstva in prava na posamne predmete vseobčnega življenja v državi. Posebno od leta 1864 sem, kar se je Pij IX. tako krepko oglasil, raste od dne do dne v ta oddelek spadajoče slovstvo in tako se vsak duhoven lahko nekaj že v bogoslovji, nekaj pa pozneje v življenji soznani z najvažnejšimi vprašanji sedanjega časa; vsaj tudi ne more drugače, če noče daleč zaostati za drugimi stanovi. Mi trdimo toraj vprti na te djanske resnice, da bogoslovske vednosti združene z zdravo pametjo in sedaj pridobljeno vednostjo o glavnih dnevnih vprašanjih, so podlaga in to dovoljena, na kateri more duhoven politično delovati; a da se more duhoven od dne do dne izobraževati v ti stroki in skrbeti zato, da napreduje v globokem spoznanji takih vprašanj. Nikdar naj ne govori ali naj si vsaj ne prilastuje nikakove sodbe o političnih predmetih, dokler še sam ni temeljito podučen o njih; zanima naj ga vsako važno vprašanje, katero se prikaže na dnevnem redu, da spozna njegovo zvezo z drugimi, njegovo pomenljivost in načela, po katerih naj se ravna potem zaradi njega.

3) Duhoven mora se pa tudi ozirati na marsikaj, do česar ni toliko neduhovnemu.

Prvo je pri vsakem političnem vprašanji, da se prepriča, je li strogo politično ali cerkveno-politično. Cerkevno-politično bodi mu vsako, koje se zadeva posredno ali neposredno blagra cerkvenega. Tako imenujem volitve cerkveno-politično vprašanje, ker vsak poslanec več ali manj škoduje ali koristi cerkvi in duhovščini; cerkveno-politično in še zelo važno vprašanje je tudi ono o svetnem imenji papeževem. Ves svoj vpliv in svojo delavnost mora zastaviti za to, da se vgodno rešijo taka vprašanja, seveda v primeri njihove važnosti. V čisto političnih vprašanjih pa, katerih je sedaj zelo, zelo malo, tu je bolj svoboden, tu ga ne veže dolžnost tako ostro; ravna naj se po okoliščinah, krajnih in časnih razmerah in varuje naj se, da jim ne pripisuje večje važnosti, kakor jim je gre.

Ozirati se mora drugič tudi na svoje položne. Svoje duhovske časti ne sme nikdar zanemarjati, svoje pastirske dolžnosti nikdar opuščati, sploh varovati se vsake zmote v volitvi kraja, časa in načina. Vedno mora pomniti in tudi ravnati se po tem, da mu je zupan posel ljubezni in sprave, da je toraj njegova dolžnost, izogibati se vsaki osebnosti in strasti. Povsod mora rabiti oni pokoj, mirnost in dobrotljivo miloto, ki tudi sicer pred vsemi kinča duhovnika.

Nadalje ozirati se mora duhoven na svoj prostor v cerkvi in na svoje predpostavljene. Papež in škofje so po Kristusovi naredbi nositelji in varhi cerkvenih pravic; njih, koje je postavil sveti Duh vladat cerkev božjo, dolžnost

Ričet.

(Skuhan v kuhinji Obadoviča II.)

Modrost je nekaj, kar ni v vsaki štacuni naprodaj, ki ne raste na vsaki njivi, neka lastnost, brez ktere jih veliko prav dobro in lahko živi ob veliki časti in mastnih službah. Ta lastnost, po kateri je Salomon prvi zaslovel, je tedaj redka, kakor detelja s štirimi peresi, tako redka, da jih je veliko, ki še pojma nimajo o nji, ker je nikdar niso videli, ampak le slišali o nji enako kakor o letečem „lint-vernú“. Pri tem takem se razume samo ob sebi, da te redke lastnosti ne more vsak imeti, kakor si vsak ne more napraviti kožuha z dragih kôž ali imeti konja nalašč zato, da ga vsak dan kam jaha in s tem kaže, da ni kar si bodi, kar je vsak. Tudi dolge zlate urne verižice, zlatih gumb, prstanov, zaponov, uhanov ne zmore vsak in vsaka, zato je človeški um znašel „goljufno“ ali talmovo zlato, ki se le takrat blišči, ko ga kupiš, potem pa postane rujavo ali črno; zato je pa tudi bolj cenó, a vendar prvi hip vsaj se vidi kakor pravo zlato.

Dandanes je že tako, da, kakor brez vsega lišpa, tako tudi popolnoma neumen, prav brez

vse modrosti noče nihče biti, vsaj na videz ne. Prava modrost pa je redka, še bolj redka od pravega zlata, zato si je ne more vsak kupiti. Toda prav popolnoma brez nje pa ni rad, zato nahajamo dandanes po vsih stanovih, tudi pri takih ljudeh, o katerih je misliti, da vendar bodo kinčali se s pravo modrostjo, dosti „talmove“ ali „goljufne“ modrosti (modrosti „na goljuf“, bi rekel Gorenjec), ki sicer ni dosti vredna, pa tudi malo velja, tako da si jo lahko vsak napravi.

Pa kam sem zabredel! O čem sem li že hotel govoriti? Da, je že res, o mestnih očetih ljubljanskega mesta, kar jih je nemčurske vere, sem hotel govoriti. Kaj je treba človeku, ko je v mestno starešinstvo izvoljen? Fraka, cilindra, rokovic in nekoliko modrosti. Prvo vse je lahko dobiti, pa tudi modrost se dobi, če že ne prava, vsaj „talmova“. Za prvo nima vsak dosti premoženja, druga pa je poceni in vendar tudi „špilja“. Zmiraj je tako ni treba pri sebi imeti, le če kdo prša po nji, se pokaže in tako se tudi manj oguli in „znuca“.

V Ljubljani že več let zaporedoma ne gre nič kaj prav, vse je tako nekako trdo, skoro vsakega nekaj tišči, nikjer ni, da bi človek rekel, da je prav v raju; zdravniki na „rotovžu“

to dobro vedo, njim je znano, da rokodelci tožijo o slabem zaslužku, trgovci o slabi kupčiji, prebivalci o dragini, vsi skup pa o slabi svečavi, slabem tlaku, nesnagi po ulicah, ki različnim boleznim potuho daje, o slabi policiji, o tem, da se mesarji ne držé tarifa itd. itd.; vse to dobro vedo gospodje na „rotovžu“, ker jim od vseh krajev na ušesa doni. Za vse to pa niso — kakor bi kdo utegnil misliti — gluhi — o ne! Čast, komur čast gre! Vedno so jim bile te nadloge in pritožbe na srcu, zato so pa tudi že marsikaj vkrenili, kar je res bilo izvrstno iztuhtano; če ni pomagalo, kaj morejo oni zato! Tu naj navedem le nekoliko reči, ktere so storili, ki pa vendar — ne vem kako je to — niso nič pomagale, dasiravno so bile prav po receptu sedanje sisteme vmérjene.

Pozimi je bil sneg čez kolena velik in hoja po ulicah težka, celó nevarna. Ker sneg ni hotel nikakor z mesta, posebno s karlovškega predmestja in Poljan ne, so šli in dovolili v tajni seji nekemu uradniku posojilo, kterege v mesečnih obrokih še zdaj plačuje; in ko še vse to ni nič pomagalo, so vzeli dva iz „rajha privandrana“ med meščane. Ali se more več storiti, prosim? Če se sneg ni koj

je v prvi vrsti, da se ustavijo hudobijam in krivicam doprinesenim pod škitom in v imenu vsemogočne države in da vsaj krepko protestirajo ali oporékajo zoper vsako posilnost. Duhovnova dolžnost pa je, da se bojuje trdno sklenjen z njimi vred za Boga in njegovo sveto reč. V dvomljivih primerah, ko bi n. p. episkopat ne spolnoval svojih dolžnosti, česar nas Bog obvaruj! naj deluje vsak po lastnem prepričanju in svoji vesti, zmiraj vedoč, kaj je njegova dolžnost in kolika njegova odgovornost!

Tudi na svetno oblast ne sme pozabiti, kajti tudi ona je od Boga; žali Bog! da se je sem ter tje tako zelo izneverila svojemu blagemu poklicu, da vidi svoj namen skoro edino ali vsaj poglavito v zatiranju sv. cerkve in njenih naprav. Duhoven je nositelj in branitelj veljave; povsod mora braniti avtoriteto, ker proti njej delajoč podkopaval bi tla samemu sebi in svéti reči.

To so ob kratkem glavne lastnosti politike. Vedno naj pomni duhoven svoj poklic in namen svoje politične delavnosti; nikdar naj ne pozabi, kaj je dolžan svojemu stanu in samemu sebi; navdušuje naj ga čisti, nesebični namen za blagor človeštva; spremlja vseskozi temeljita razumnost; povsod ozira naj se na meje, koje mu stavlja stan. Če se bo držal trdno teh načel, tudi najljuteji sovražnik ne bo mu mogel odreči spoštovanja, katero se daje po pravici močatosti in nepremakljivemu značaju.

(Dalje sledi.)

Zgodovinski spomin na Turčijo.

II.

Sultan Mahomed II. je bil 29. maja 1453 — po 53 dni dolgem obleganju sloveče mesto Konstantinopol ali Carigrad v last vzel in tako grškemu cesarstvu konec storil. Nezmičen je bil plen, ki so ga bili Turki v tem mestu pograbili, pa tudi krutost, ki so jo nad podjar-menimi prebivalci vganjali tri cele dni. Ne starost, ne spol, ne stan ni našel milosti. Pobili so bili Turki do 40.000 oseb, čez 60.000 pa v sužnost prodali.

L. 1461 je Mahomed II. vničil carstvo Trapezunt ob Črnem morji v Aziji, vjel zadnjega cara Davida Komnena in njegova dva sina in ukazal vsim trem glave odsekati, ako-

iz mesta pobral, potem je gotovo kak drug zadržek bil, očetje na rotovžu so storili, kar so vedeli in znali.

Dalje so privolili nemškemu gledišču 200 gld., davek od hišne najemščine povikšali, veliko narodnih vollicev iz volilnega zapisnika zbrisali, „novi trg“ premenili v „Turjakov trg“, grofu Auerspergu poslali častitko, več delov mahu prodali, pri procesijah se ne „in corpore“ vdeleževali; župan je celó še dal strog ukaz, da se ne sme o sv. Rešnjem Telesu noben maj več postaviti niti na „Luži“, niti na Poljanah, niti na šentpeterskem predmestju, niti drugje, kamor sega njegova oblast; tudijestrogo prepovedal krčmarjem dalje točiti ko do polnoči, in kavarnarjem, da čez eno po polnoči ne smejo odprto imeti; s tem ukazom je toraj tudi n. p. občinstvu sploh zabranjeno, da ne sme po polnoči več lačno, po eni pa celó več ne žejno biti. Pa kaj je vse to pomagalo! Nič! Nasprotno — pritožbe prihajajo še čedalje več.

Kaj tedaj storiti! Na dan, talmimodrost, govoril!

In talmi-modrost se prikaže in govori: „Vse, kar ste zdaj storili, je prazno delo! Zastonj se trudite, zastonj ugibate, kajti čujte! Dokler ne bodo trgi in ulice mestne preimenovane,

ravno se je bil en sin poturčil upajoč, si življenje ohraniti.

L. 1470 je Mahomed II. napadel benečanski otok Negroponte in oblegal glavno mesto Chalcis. Krščanski svet se je tresel, posebno po Laškem, pred Turki, papež Pavel II. je napovedal očitne molitve v Rimu, in šel bos s procesijo, pri kateri je nesel podobo Matere božje. Ali Bogu ni bilo dopadlo uslišati prošnje kristijanov. Po 30dnevni oblegi so Turki v mesto pridrli in ga oropali. Istrijan Tomaž je bil njim izdajalec. Pavel Eriso, plemenit Benečan, je dobil od sultana obljubo, da se sme brez strahu v mesto, od koder je bil on zbežal, povrniti; ali komaj je bil nazaj prišel, je bil na dvoje prežagan. Umorjena je bila tudi njegova hči, ki je slovela zavoljo svoje lepote, pobožnosti in nedolžnosti, ker se ni hotela živinski pohotnosti sultana vdati.

Mahomed II., od Turkov Bujuk t. j. veliki imenovan, je znal pet jezikov. Razun svojega jezika je tudi govoril grško, latinsko, arabsko in perzijansko. Izurjen je bil v mnogih vednostih; ali vse to ni nič proti njegovim hudobijam. Resnice krščanske so mu bile znane, ali imel jih je, kakor današnji framasoni, za prazno vero in storil je bil obljubo, krščanstvo vničiti, kolikor mu bo mogoče. Njemu je bilo kratek čas vjete kristijane žive na dvoje žagati dajati. — Lukež Notaras, zagrizen protivnik zveze (unije) Grkov z rimsko cerkvijo in admiral zadnjega cara Konstantina XI., ki je pri oblegi mesta Konstantinopelja glasno kričal, da rajši vidi turški turban v mestu gospodariti, kakor klobuk rimskega kardinala, — je prišel Mahomedu II. se hliniti s svojima dvema sinoma, in mu prinesel velik zaklad zlatá in biserov. Sultan je to sprejel vesel, pa tudi tirjal od očeta mu prepustiti mladega sina v oskrunjenje (paederastijo). Notaras se tega ustraši in brani; ali Mahomed II. vzame dečka po sili, ga oskruni in zaukaže potlej vsim trem glave odsekati. — Vrtnar je tožil sultanu, da je z vrta dinja zginila. Ker ni nihče na vrtu bil, kakor mladi strežniki, ukaže Mahomed II. vsem — bilo jih je štirinajst — trebuhe preparati, da se bo videlo, kateri je dinjo snedel. — Med toliko babami, ki jih je sultan v haremu imel, mu je bila Grkinja Irena prav priljubljena. Turki so godrnjali, da on to osebo rajši ima, kot orožje, Mahomed II. dá na trgu

vse drugo nič ne pomaga.“ Očetje — nemčurski, se ve da, kajti narodnim talmi-modrost ne govori — se debelo pogledajo, vsak se prime za nos in vsi vskliknejo: „Glejte no, saj res, kje smo li imeli pamet, da tega nismo prej spoznali! Toda še ni prepozno, še imamo čas popraviti zamujeno, še ni Ljubljana pod našimi rokami izdihnila duše.“

Tako je prišel v zadnjo sejo predlog, ki je pozneje sklep postal, namreč, da se imajo ulice in trgi preimenovati, kajti dokler leži môra starih imen, ki prihajajo deloma tudi od patronov cerkvá ob trgih stoječih, ne bo, ne more biti bolje v Ljubljani. Ali more dandanes, v dóbi liberalizma, biti kdo srečen v trgovini ali obrtniji, če ima svojo štacuno, delavnico, kavarno ali gostilnico na šentjakobskem, frančiškanskem, križanskem, stolnem trgu, ali celó za sv. Florijanom, na šentpeterskem predmestju ali celó na trgu sv. Trojice? Mislimo, da ne, in vsak liberalec nam bo pritrdil. Kako vse drugače bi se moralo zasukati, če bi se trgi in ulice po liberalni pratiki premenili! V prodajalnice tam nastavljene bi kar médlo kupcev in naročnikov, ki bi stotake in tisučake kar silili, ki bi kupili eno tlinko (smodko) za 2 kr., a za-njo dali stotak ter drobiž, kar bi ga imeli

narediti velik oder, stopi gor on sam in Irena olišpana, kar se je dalo, in sultan ji sam glavo odseka vpričo velike vojaščine, da ta spozna, da nje ni pozabil.

Ta grozovitni trinog je dal tudi za turško državo važne postave ali kánone, ktere še zmiraj veljavo imajo. Ena je, da sultan ne sme imeti zakonskih žen, ampak le sužinje, da tako njih rodbine ne bi nobenega vpliva do vladanja imele. Vseh tih bab je 5—600. — Druga postava Mahomeda II. dovoljuje sultanu vse osebe svoje rodovine pomoriti, ktere se mu za državo nevarne zdé! — Mogočni sultan Soliman II. je še tretjo postavo pridjal, da namreč njih sinovi ali bratje zmiraj v serailu zavarovani bivajo. — Kaj iz teh postav, zlasti iz druge izvira, kažejo nasledki. Sultani svoje hčere ali sestre, da le nekoliko dorastejo, s paši omože. Ali noben otrok teh ne sme živeti. Pri tako polnih haremi bi morala sultanova družina silno številna biti, kar pa ni. V Perziji, kjer ta strašna postava ne velja in mnogoženstvo kakor pri Turkih gospodari, je l. 1835 umrlí Fet-Ali-Šah (menda stari oče sedanjega Šahin-Šaha Nassr-edina) zapustil čez 50 živih otrok.

Poglejmo nekoliko v turško zgodovino novejšé dóbe. Sultan Ahmed III. je l. 1702 nastopil vladarstvo. Dan po pogrebu njegovega očeta je bilo tudi pokopanih njegovih 23 bratov, ktere je bil dal zadaviti, 10 nosečih žensk njegovega prednika pa v vodi vtopiti. — V l. 1807 je sultan Selim III., prisiljen od janičarov, moral odstopiti, in Mustafa IV., starejši sin prejšnjega sultana Abdul-Hamida, je bil njegov naslednik. Ali-Mustafa-Bajraktar, paša iz Rustšuka, zvest privrženec Selima III., se je vzdignil in tega na prestol nazaj zahteval. Vržen je bil Selim III. ven iz serajla, l. 1808 pa že zadavljen. Bajraktar odstavi Mustafu IV. in posadi 22 let starega Mahmuda II. na prestol. Mahmud II. dá brata Mustafu IV. umoriti, dalje njegovega 3 leta starega sina zadaviti, 3 noseče ženske Mustafove pa v žaklje zašiti in v morje (Bospor) vreči. Mahmud II. je končal svoje grdo življenje 1. julija 1839 in njegov 16 let stari sin Abdul-Medšid, oče novega sultana Murada V., mu je bil naslednik. Poleg vse nečloveške divjosti je bil Mahmud II. strašno postavo, po kateri otroci sultanovih bratov, sester ali hčera niso smeli živeti, odpravil in sicer iz ljubezni do svoje omožene

nazaj dobiti, pustili prodajalcu ali prodajalki! Po tej primeri bi vse drugo šlo, — se reče, ako bi se pri nazvanju izbrali ulicam boljši patroni, nego so zdaj nasvetovani. Da bi bili nemčurski očetje na rotovžu prišli k meni po svét, jaz bi jim bil bolj vstregel od tistega, ki je nasvetoval, naj se ulice in trgi imenujejo po imenitnejših Kranjcih preteklosti; čemu segati v preteklost! Jaz bi bil stresel sedanjost in tresel jo tako dolgo, da bi mi bila dala zadosti uličnih in tržnih patronov iz sebe. Ne bilo bi mi dolgo tresti, kajti kmalo bi bil imel krog sebe dosti imen, našim nemčrnjem, ki se z zgodovino in učenostjo ne vkvvarjajo tako, da bi jih glava bolela, bolj znanih, nego so na priliko: Vega, Vodnik, Valvazor, Preširn, Truber in drugi. Valvazorjeva zgodovina kranjske dežele sicer ni neznana, morda jih je nekoliko, ki vedó, kaj je bil Vega, kaj Truber, da je Schellenburg več ustanov (štipendij) napravil, Lavdon Turke pobijal (o Vodniku in Preširnu ni spodobno govoriti, ker sta bila slovenska pisatelja in pesnika); ali kaj so vseh teh zasluge proti zaslugam junakov sedanje dóbe, kakor so n. pr. dr. Schaffer, Dežman, dr. Keesbacher (oče tega načrta), dr. Suppan, Al. Dreo, župan Lašan, dr. Schrey, vit. Vesteneck, Perše

hčere, ktera, se čutiti noseča, si je bila s strupom zavdala iz strahu, da je nje otrok, ako bo sin, že naprej tako strašni smrti namenjen. Ali l. 1843 je sultan Abdul-Medšid zopet k stari krutosti se povrnil. Njegova sestra, omožena s Halil-pašo, je rodila sina, 48 ur po porodu pa je prišel od sultana poslan evnuh (tavaši) v hram otročnice in je tam vpricho matere otroka zadavil. Ne vpitje, ne prošnje niso pomagale. Mati je obnorela in po silnem trpljenji čez dva mesca umrla. — Prav piše Gaume v „Geschichte der häuslichen Gesellschaft“: Evropa naj se sramuje, take trinoge med svojimi souvereni (vladarji) imeti.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. junija.

Avstrijske dežele.

Vojni minister Bylandt je položnim uradnikom pismeno naznanil, da izvršitev pričetih, času in blagovitosti vojne, države in najvišjega prestola primernih prememb bode najpoglavitnejša njegova naloga, v kateri naj ga sekcijski in raznih oddelkov načelniki odkritosrčno podpirajo. Ob enem se je baron Koller od imenovanih uradnij pismeno poslovil.

Ogerski Srbi delajo Madjarom hude preglavice. Te dni se je namreč raznesla novica, da se mislijo tudi ogerski Srbi vzdigniti proti Madjarom, kedar se vname boj med Srbijo in Turčijo. Vsled tega hoče ogerska vlada na južni Ogerski oklicati obležni stan in je že velik oddelek armade honvedske odposlala v Banat, da vkroté vstajoželne Srbe.

„Kelet Népe“ piše, da bode bar. Sennyey kmalo stopil v ministerstvo ogersko. Stranka Tiszava je tako oslabela, da je primorana pri stranki Sennyeyevi iskati podpore. Sennyey bo sicer odločno delal za porazumljenje in podpiral stranko Tiszavo, a naposled se mu bo moral Tisza umakniti in izstopiti iz ministerstva.

Vnanje države.

Srbija se utegne s Turčijo še te dni sprijeti. Še celo listi, ki so nedavno pisali, da se mir ne bode kalil, zdaj poročajo, da je struna silno napeta in da utegne kmalo počiti. V ministerskem svetu so vojsko neki že skle-

(državni pravdnik, ki slovenske liste zasega), baron Apfaltrern, vit. Widmann. Čemu tedaj v preteklost segati, če vam sedanost ponuja dosti slavnih imen? Kako lepo bi se n. pr. glasilo mesto „Blatna vas“ — „Dežmanov kot“, kako bi lepo zvoneli priimki „Schafferjev trg“ (mesto „Žabji trg“), „Dreove ulice“ (mesto „Kravja dolina“), „Vesteneckova steza“ (mesto „Reber“), „Schreyev trg“ (mesto „za zidom“) Dalje, če nimate že dosti slavnih osebnih imen, imenujte na pr. „Gosposke ulice“ — „Tagblattove ulice“, „Glavni trg“ — „Konstitucijski trg“ itd. Če se vse to zgodi, boste videli, kako bo Ljubljana brž vzdignila se kviško, denarja bo kot čepinj in slovelo bo mesto kakor nekdanji Babilon in še bolj.

Čuditi se je le, da talmi-modrosti naših nemčurskih mestnih očetov to ni prej že na misel prišlo. Toda siratka je zmiraj na dnu najboljša, zato so tudi mestni očetje morali posrbati prej vso vodo, predno so prišli do prave, vsedene siratke. A zdaj so zadeli pravo, kmalo bodo dečki po ulicah smeli peti: „Beži Pariz ti, Gradec se skri — Dunaj z Ljubljano — glihe nič ni.“

nili, odhod kneza k vojni je že določen in „W. Tagblatt“ celó naznanja, da 26. t. m. se ima objaviti oklic do ljudstva, 27. t. m. pa pričeti vojska. Do 25. t. m. imela se je vojna nastaviti ob meji in sicer med Palačinom in Aleksincem 40.000, ob Drini 18.000 in ob Užici 10.000 mož. V Aleksinci zapoveduje Černajev, ob Drini Alimpič, v Čačaku pa Zach. Tudi streljivo se noč in dan spravljna na mejo, prostovoljci se zbirajo, tudi zveza s Črnogoro je že sklenjena.

Turški poročnik na Dunaju postal je Aleko paša, Riza paša pa je imenovan za velikega mojstra artilerijskega. Tudi Muktar paša dobi neki drugo službo, za poveljnika vojne turške v Gačku pa je imenovan Ali paša, poveljništvo vojne v Nišu, ktera znaša še komaj 20.000 mož, pa prevzame Hamdi paša. Tudi generalni guverner v Serajevem Ibrahim paša, je moral odstopiti. Naslednik njegov bo neki Nazim paša, začasno pa oskrbuje njegovo mesto veliki sodnik Sarullah Efendi. Dasi so bile stiske v Bosni že dozdej hude in velike, se prave še le pričnó. Ker se Turki nadjajo vojske, sklicali so vse bašibozuke, ki pa drugzega ne znajo, kakor požigati in ropati. Na potu proti meji srbski požgali in oropali so že 18 vasi. Bosnjaki so se pritožili pri velikemu sodcu, pa nihče se za njihove pritožbe ne zmeni.

Kardinal Ledohovski je duhovnom nadškofije poznanske in gnezenske poslal pastirsk list, v katerem jih opominja stanovitim biti v sv. veri ter jim obeta, da se bode kmalo k njim povrnil. „Duhovno oblast, piše kardinal, izvršujejo med tem moji pooblašćenci, pa previdno, da ne pridejo tisti v nevarnost, ktere je treba zaradi občnega blagra varovati. Vsakdo izmed vas, ki ima dobro vest in je v skrbi za svoje in svojih ovčic zveličanje, vé, kje in kako zamore iskati in najdi mene ali moje namestnike, če duhovne pomoči potrebuje.“ — V Rimu so se mu 20 t. m. poklonili nemški romarji, kterim je kardinal rekel: „Vaš prihod v Rim je dokaz vaše ljubezni do rimskega prestola. Ljubezen katoliško Nemčijo veže na Rim. Ta ljubezen pa je v spodbudo katoličanom vseh dežel. Idite k papežu in pridobite si vtrjenja, ker stisk še ni konec. Oborožujte se s potrpežljivostjo, bodite trdni in stanovitni. Že v prvih stoletjih morali so kristijani veliko trpeti, in dasi jih je veliko umrlo, so se krepko ustavljali in krščanstvu pridobili zmago. Bog naj vas vtrdi in blagoslovi.“

V Belgiji so pri volitvah za ljudsko zbornico sijajno zmagali katoličani. Liberalci so se za trdno nadejali zmage in sestavili že liberalno ministerstvo, ki bi bilo prevzelo vladino krmilo. Prav iz tega vzroka so bili tudi odložili podelitev nekterih služeb, češ, da je treba čakati izida volitev. V Monsu je bil že pred štirimi tedni za vodjo normalne šole imenovan neki duhovnik, kakor je pri vseh takih šolah v navadi, pa kralj ga je še le po volitvah potrdil. Če bi bili zmagali liberalci, kakor je kralj neki za trdno pričakoval, bi bil namesto duhovnika gotovo kak liberalec dobil omenjeno službo. Vnanji poslanci so ministerskemu predsedniku gratulirali k zmagi stranke katoliške; prvi med vošilci je bil poslanec angleški. Liberalci pa so bili silno razkačeni in so po ulicah rogovilili in razsajali, kar se je dalo, da bi katoliško stranko spravili v zadrego. Ministrom so že žugali, da jih bodo spravili ali postavno, ali pa pregnali po rovarsko, in o ministerskem predsedniku Malou so že sestavili in po ulicah prepevali pesmico, da naj mu denejo vrv okoli vratu in ga obesijo. Tudi na katoliškem vseučilišču v Lovaniji so

trije liberalni vseučiliščniki svoje katoliške tovariše dražili toliko časa, da so se poslednji pritožili pri vodstvu in zahtevali, da naj se rogovileži odslové. Ker se je vodstvo obotavljalo, razsajalci pa le niso dali miru, so bili od tovarišev svojih v šoli izsikani. To je pa dalo liberalnemu županu priliko, da je sklical batalijon narodne straže, ki se je pa kmalo zopet razšel, ko je videl, da je v mestu vse mirno in tiho. Kaj bi se bilo pa zgodilo, če bi bili katoličani kje kaj tacega počenjali?

Angleška vlada pomnožuje svoje brodoge ob obrežju turškem.

Izvirni dopisi.

Iz Maribora, 22. junija. (Okrajni zastopi. Viktorinum — Maksimilijanum.) Vkljub britkim skušnjam v zadnjem času se naši kmetje še zdaj niso zmodrili. Seidl in Brandstetter, ki se bode imel v prihodnjem mesecu pred porotno sodnijo celjsko zagovarjati zaradi goljufije in sleparstva, dovolj živo pričata, kaj nemčurska svojat namerava in kako kmečko ljudstvo za nos vodi, in vendar se še zmerom nahajajo ljudje, ki se od te samopridne stranke ne morejo ločiti. To zopet jasno pričajo zadnje volitve v okrajni zastop mariborski, v kterega je izvoljenih le 8 pravih kmetov, pa 26 meščanov. Vsled sleparstva Brandstetterjevega so se mnogim odprle oči, pa treba bo še nekaj vdarcev, preden bodo spregledali vsi, ker navadno se naš kmet ne zdrigne, dokler njega samega ne zaboli.

Vse bolj vrlo so se obnašali kmečki prebivalci okraja sv. lenartskega. Tudi v tem okraju so bile kmečke srenje v manjšini, dasi veliko več davka plačujejo, kakor z njimi v en zastop združena trga. Večina nemčurska je tudi tam gospodarila samovoljno in tako brezozirno, da so bili nekteri udje iz okrajnega zastopa celó izstopili. To je pripravilo velike posestnike in volilce kmečke, da so se pri zadnjih volitvah zedinili in volili može, ki bodo z njihovimi denarji kolikor mogoče varčno ravnali. Vsled tega zedinjenja je okrajni zastop sv. lenartskega okraja prvokrat naroden in ima dve tretjini večine. Dela bo imel se ve da mnogo, ker je stari odbor v zadnjem letu zlasti glede okrajnih cest silno veliko zanemaril. A če bo novi zastop modro in previdno ravnal, bo s tem ne le samega sebe vtrdil zoper agitacijo, ki se utegne proti njemu početi, ampak bo gotovo tudi drugim okrajem pokazal, kako naj ravnajo, da otresejo nemčursko liberalne pijavke, ki hočejo le gospodovati in živati, bremena pa nakladati na kmečke rame.

Naši čč. gg. dekani so se bili te dni zbrali, da bi se posvetovali o nakupu nove hiše za naš Viktorinum — Maksimilijanum, ki ima tisti namen, kakor Alojznica v Ljubljani, namreč odgojevati pridne in marljive gimnazijske učence in pripravljati jih za duhovski stan. Vsi brez izjeme so bili za to, da naj se nakupi baron Mak. Rastovo poslopje, ki je dovolj prostorno in ima tudi 9 oralov njiv in travnikov. Posestvo je ograjeno deloma z železno ograjo in je v dobrem stanu. Baron zahteva zanj sicer 44.000 gl., pa bo gotovo nekaj odjenjal, ker je prisiljen posestvo prodati in ne bo lahko našel kupca, ki bi mu posestvo tako brž izplačal, kakor škofijstvo za omenjeni zavod.

Domače novice.

V Ljubljani, 27. junija.

(„Turški list“) je v soboto napisal veliko proti slovenskim časnikom, posebno proti „Slo-

vencu' in sicer proti konfisciranemu članku. Če pisuni „turškega lista“ ne vedó za tisti paragraf tiskovne postave, po katerem je prepovedano ponatiskovati stavke iz zaseženih člankov, se mi temu ne čudimo, ker tiljudje marsikaj ne vedó; mi pato vemo ker moramo vedno tiskovno postavu študirati, zato bi si ne upali svojim bralcem — „med kterimi je prvo c. k. državno pravdníštvo“, kakor pravi „turški list“ — podati stavkov iz zapečatenih člankov. Iz tega vzroka nam previdnost vелеva le toliko odgovoriti na „turškega lista“ napade, da pisač njegov slovenščine ne ume, ker sicer ne bi lagal, da smo se mi izrazili zoper prešteviljenje hiš, t. j. zoper vravnanje hišnih števil; ravno nasprotno. Nam bi bilo zelo všeč, da bi se hišne številke po mestu v red spravile, ker so zdaj res zelo zmedene; le način, po katerem se ima to zgoditi po sklepu večine mestnega starešinstva, se nam predrag zdi. Pač pa smo odločno proti temu, da se premené imena trgov in ulic, ker tega res treba ni in mi v tem ne vidimo nobene koristi za mesto. Tudi se novih imén ljudstvo ne bo poprijelo in zmešnjava bo še večja, nego je zdaj. Vrh tega si vsako mesto prizadeva ohraniti svoje starine, zgodovinske in druge spomine, kar so gotovo tudi stara imena ulic in trgov. (Tako n. pr. je ime „novi trg“ že čez 500 let staro, tedaj gotovo zgodovinskega pomena. Če kdo kako več sto let staro drevo poseka in na njegovo mesto vsadi mlado, ljudje to imenujejo vandalizem. Ali ni tudi vandalizem to, da se je starodavno ime „novi trg“ in to možu na čast, na kterega ne more biti, niti mesto niti dežela ponosna?) Le iz teh vzrokov in pa zavoljo velikih stroškov smo mi zoper premenjenje starih imen, nikakor pa zoper to, da bi se hišne številke vredile. „Turškega lista“ ugovor, da se je pri tem tudi na imena imenitnih Slovencev ozir jemal, nas ne prepriča, da naša ni prava. Mislite, da more slovenska Ljubljana zadovoljna biti, če dobite dve ulici imena po slovenskih pesnikih Vodnik in Prešeren, če se pa s temi vred priplazi veliko tujih imen v mesto? Menite li, da smo Slovenci še tako pohlevni, da utihnemo, če drugi pri nas dobé hlebe, da le nam par drobtin daste? Ti časi so minuli. — Dalje se „turški list“ laže, da je „Slovenec“ obrekoval mestno starešinstvo, češ, da so zborovali in sklepali, čeravno jih je bilo po odhodu narodnih svetovalecev premalo in niso bili sklepčni. Le berite dotično poročilo in prepričali se boste, da lažete; mi vam onega stavka ne smemo navesti, ker je bil konfisciran, kar se vam jako dobro zdi. — Tudi to, da so narodni zastopniki odšli iz zbora in ga s tem storili nesklepčnega, „turškemu listu“ ni všeč. Čudno! Saj je svojim mamelukom slavo pel, kedar so kaj enacega storili, bodi-si v deželnem ali v mestnem zboru. — Prav iz kože pa ga je spravila obljuba „Slovenca“, da bo, ako se mu bo potrebno zdelo, prinašal tudi poročila iz tajnih sej mestnih očetov. Zavoljo te obljube ščuje c. k. državno pravdníštvo nad nas, češ, „da že naprej naznanjamo, da bomo prestopali postavu.“ Kako postavu li, prosimo? Ktera postava prepoveduje nam poročati to, kar zvemo, da le ni po splošni tiskovni postavi prepovedano! Ali se morda v tajnih sejah obravnavajo prepovedane, državnemu obstanku, javni varnosti, osebni časti, pravosti itd. nevarne reči? Ali res volilci ne smejo zvedeti, kaj počenjajo njihovi izvoljenci za zaprtimi vrati? Kar je pošteno, se ne sme ogibati javnosti, zato ni dobro znamenje to, če nemčurji na „rotovžu“ tako radi pod odejo delajo. Če mi tedaj iz teh skrivnih

sej kaj za volilce mikavnega naznanimo, ne prelomimo uradne dolžnosti (Amtsgeheimniss), ker mi nismo nobeden urad in tudi nimamo varovati drugih kakor svoje vredniške skrivnosti. Kje in kako kaj zvemo, to ni nikomur mar. Neumna je tedaj na vsak način apelacija „turškega lista“ do narodnih poslancev, naj bi nam iz tajnih sej ne dajali poročil. Prebivalstvo ljubljansko že davno pisano gleda te tajne seje, ktere so pod nemčurkim regimom posebno dolge in goste, in misli, da mestni blagajnici niso nikakor ugodne. Če tedaj mi obetamo, da bomo poročali, ako se bo kaj mikavnega v njih godilo, imamo gotovo le namen vmiriti volilce, da ne bodo mislili, da se kdo ve kake strašne reči pri teh tajnih sejah obravnavajo. Zato ne moremo razumeti, zakaj se je „turški list“ naše obljube tako ustrašil, da državnega pravdnika na pomoč kliče zoper nas. Če misli, da je naša obljuba le prazna baharija (Windbeutelei), se moti. Kar smo obljubili, bomo držali, če se nam bo potrebno in koristno zdelo za volilcev in mesta blagor. O tem se utegne „turški list“ kmalo prepričati.

(Kdo je bil slabo podučen?) Turški list se drzne trditi, da je Slovenec, ne da bi se bil prej natančno podučil, trdil, da hočejo „sveta“ imena ulic in trgov izriniti, in tako prenašlo hujskal. Kako? Mi smo imeli pred sabo litografirano poročilo mestnega policijskega odseka in v tem so predlagane med drugim sledeče premembe: „Florijanske ulice“ dobé ime „Lavdanove ulice“, „Šentjakovski trg“ — „Valvasorjev trg“, „Nunske ulice“ — „Poštne ulice“, „Marijini trg“ — „Schellenburgov trg“, „Ulice usmiljenih bratov“ — „Dolge ulice.“ — Ali smo bili slabo podučeni, ko smo to poročali? Če se vse te premembe v zboru niso sprejele, in je vendar še ostalo nekaj „svetih“ imén, smo najbrž mi krivi, ker so se mestni očetje ustrašili naše besede, dobro vedoč, da je beseda velike večine mestnih prebivalcev. Kaj tedaj čekate o tem, da smo mi bili slabo podučeni in zato hujskali prebivalstvo zoper mestnega zbora večino? Ali se pravi hujskati, če se resnica pove?

(V mašnike posvečenih) je bilo danes 6 gg. bogoslovcev IV. leta.

Razne reči.

— Duhovske spremembe v lavantinski škofiji. Prestavljeni so čč. gg. kaplani: V. Bauman k sv. Urbanu, — M. Bračko k sv. Jurju sl. gor., — M. Fideršek sv. Križu pri Mariboru za provizorja, — J. Caf k sv. Magdaleni v Maribor, — J. Muha v št. Jur na južni železnici, — V. Plaskan v sl. Bistrice. — J. Fras, dosedaj provizor pri sv. Križu, stopi v pokoj. — Ena kaplanija v Vuzenici ostane začasno izpraznjena.

V ljubljanski škofiji: Č. g. Janez Arko, fajm. na Jančjem, gre v pokoj. — Č. g. Jurij Humar se je odpovedal čermošnjiški fari in je prestopil na faro Primskavo. — Naslednji čč. gg. so kanoniško vmeščeni tako-le: Leop. Gorenc, duh. pom. v Šentjurji pri Svibnu, na faro Adlešice, in Jurij Rozman, duh. pom. na Igu, na faro Rakitno. — Prestavljeni so čč. gg. duh. pom.: Ljud. Škufca iz Polh. gradca v Radeče; Fr. Avgustin iz Loškega potoka v Dobrepolje; Val. Jereb iz Drage v Loški potok; Jan. Železnikar iz Šmarjete v Kostanjevico; Gabr. Weiss iz Adlešič v Šentjurji pri Svibnu. — Č. g. Jožef Marinko, duh. pom. v Kostanjevici, je poklican v Ljubljano za nadaljevanje teoloških nauk v dosego doktorata. — Č.

g. Dam. Pavlič, duh. pom. v Sodražici, gre za začasnega vikarja v Zagorje.

† Č. g. Šimen Jalen je 25. t. m. v Kranji umrl. Pokopali so ga danes 27. t. m. R. I. P.

— Odbor družbe duhovnikov škofije lavantinske je imel 13. t. m. sejo, v kateri je volil zaupne može po dekanijah. Izvoljeni so čč. gg. za dekanijo: Maribor levo pobr. kanonik Orožen, — Stari trg dek. Fr. Bruner, — Celje župnik Jeraj, — Kozje dek. Bosina, — Dravsko polje žup. Rat, — Braslovče dek. Bohinec, — Št. Jurij na Ščavnici dek. Simonič, — Konjice dek. Dr. J. Ulaga, — Velika nedelja dek. M. Fric, — Jarenina župn. Fr. Repa, — št. Lenart dek. J. Tutek, — Marenberg dek. M. Stoklas, — Maribor dsn. pbr. župn. L. Hrg, — Šmarje dek. M. Ivanc, — Nova cerkev dek. Fr. Juvančič, — Gornji grad dek. L. Potočnik, — Ptuj beneficijat J. Terstenjak, — Brežice dek. Fr. Mikuž, Rogatec župn. A. Stanjko, — Vuzenica župn. M. Globočnik, — Zavrče dek. J. Trampuž, — Škalska dolina župn. J. Pražen, — Laško dek. A. Žuža, — Slov. Bistrica župn. A. Hajšek. Dalje se je sklenilo družbenike, ki so letno plačo še dolžni, po zaupnih možeh opomniti, da naj vplačilo opravijo, če jih je volja ostati pri družbi. Odbor je tudi rešil pet prošenj za podporo. Štirim prošnikom se je dovolila podpora v skupnem znesku 300 gld., peta prošnja pa se je odložila do prihodnje odborove seje.

— Orožnov spominek se je začel izdelovati v Mariboru; zastran životopisa se bo pismeno obrnilo do prijatelja ranjemu pesniku, do č. g. župnika Trstenjaka; rokopisi za izdavanje Orožnovih spisov so se poslali č. g. kaplanu Lendovšku.

— Brandstetter pride meseca julija pred sodnijo v Celju, od državnega pravdníštva tožen zaradi zločinstva goljufije.

— „Dunajski Vaterland“ št. 172 je bil zaradi vvodnega članka, v katerem razvija vzroke zveze med Avstrijo in Rusijo, konfisciran!

— Velika nesreča se je, kakor piše „Sl. Gosp.“, zgodila 12. t. m. v Zrečah na Gračiču v premogovih jamah. Lastnika jame, rodod Francoza, po imenu Sagnier, stanujoča v Ljubnici, prišla sta k delavcem. Eden gospodov se poda v jamo po lestvici; hipoma mu ugasne luč, njega pa dušljivi sopar brž zaduši, da pade v jamo. Tovariš se hitro za njim poda v jamo gledat, a tudi on pade mrtev raz lestvice. Delavci so hoteli gospoda brž izvleči, pa tudi izmed njih je 3 zadušilo in eden že omamljen je komaj iz jame izlezel. Potem so delavci dobili veternico in so škodljivi zrak izpuhali in mrtva človeka iz 7 sežnjev globoke jame potegnili. Dva so pokopali v Zrečah, enega v Konjicah, oba gospoda pa so odpeljali v Trst. Bog jim bodi milostljiv!

Umrli so:

Od 23.— 26. junija Frančiška Žvanut, dekla, 40 l., za pljučno sušico. Tomaž Dovgan, gostač, 60 l., za vodenico. Elizabeta Babnik, žel. čuvaja žena, 46 l., za pljučno sušico. Jera Šušteršič, inšt. reva, 84 l., za oslabiljenjem. Andrej Kleinbüchler, jetnik v pos. delavnici, 16 l., za spridenjem krvi.

Eksekutivne dražbe.

Štajarske.

28. junija. Jan. Caf v Grajeni 650 gl. Jak. Novak v Založah 6115 gl. Jak. Bračič v Konjicah, Jan. Benedikter v Mariboru 32.775 gl.

Telegrafične denarne cene 26. junija.

Papirna renta 65/10 — Srebrna renta 68/60 — 1860letno državno posojilo 100/25 — Bankine akcije 834 — Kreditne akcije 138/80 — London 123/15 — Srebro 102/80 — Ces. kr. cekini 5/84 — 20frankov 9/77.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.